
Školní a veřejná knihovna jako partner ve vzdělávání

Modely spolupráce se zvláštním důrazem na Městskou knihovnu ve Frankfurtu nad Mohanem

Přednáška ve spolupráci
s Goethe-Institutem v ČR / Praze
24. duben 2017

Hanke Sühl, Frankfurt am Main

Praha - Frankfurt

Co vás čeká...

Du öffnest die
Bücher und sie
öffnen dich!

Lesen ist wie
Trinken von
Buchstaben mit den
Augen.

Frankfurt nad Mohanem

- 720.000 obyvatel
- 160 škol
- 95.000 školáků a středoškoláků

Městská knihovna Frankfurt: jsme tady

- centrální knihovna s hudební knihovnou
- centrální knihovna pro děti a mládež
- 4 knihovnická centra
- 13 knihoven městských částí
- pojízdná knihovna se dvěma knihobusy
- v současnosti 108 školních knihoven
v asociaci Oddělení pro školní knihovny
(Schulbibliothekarische Arbeitsstelle | sba)

Městská knihovna: Úspěch v číslech

Číslo veřejných knihoven za rok 2016:

- Fond 750.000 médií
- Výpůjčky 2.8 milionů
- Návštěvy 1.5 milionů
- Aktivní čtenáři 51.000
- Nově přihlášení 12.900

Městská knihovna: Oddělení pro školní knihovny | sba

sba: úkoly

Pro všechny školy

- Poradenství
- Školení
- Nabídka médií k zapůjčení
- Pravidelné akce
- Materiály na podporu čtenářství

Navíc pro Asociaci školních knihoven

- Služby pro 108 školních knihoven (např. rozpočet, mediální poradenství, knihovnický software, podpora při budování fondu...)

sba: personál

16 diplomovaných

knihovnic/knihovníků & odborných pracovníc/pracovníků pro
médiá a informační služby

Kromě toho

- cca 110 učitelek a učitelů → školy
- cca 40 smluvních pracovníků a pracovníc → školy
- cca 450 dobrovolníků a dobrovolnic → školy

Pro tyto osoby je nutné zajišťovat rozsáhlou nabídku
školení!

sba: servis v přímo v knihovnách

**Servis přímo ve školních knihovnách
„Školní knihovnice na dobu určitou“**

mini

1 – 2 návštěvy:

- vyřazování
- popisování
 - řazení
 - ...

MAXI

6 – 8 týdnů:

- např. při zahajování provozu nebo reorganizaci
- koncepty, školení...
- příklady akcí

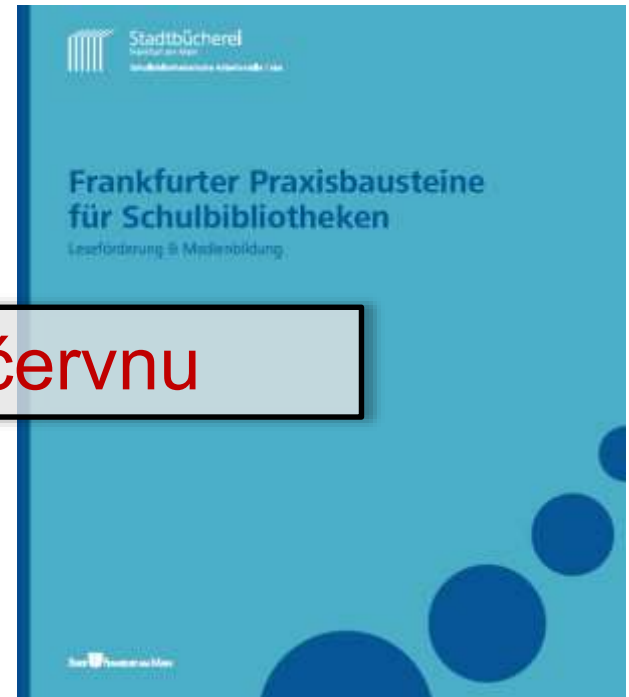
sba: aktivitty na podporu čtenářství

Frankfurtské příklady z praxe

Nové vydání v červnu

- jednotlivé listy s aktivitami
- řazení podle věkových skupin
- detailní údaje o přípravě a provedení
- ověřeno v praxi ve školních knihovnách

Školní knihovny mají specifické kvality!

- jsou blízko
- jsou nízkoprahové
- lze je využívat přímo a rychle
- jsou pro všechny
- jsou nebyrokratické
- doprovázejí výuku
- přinášejí obohacení nejen pro výuku
- slouží jako příklady

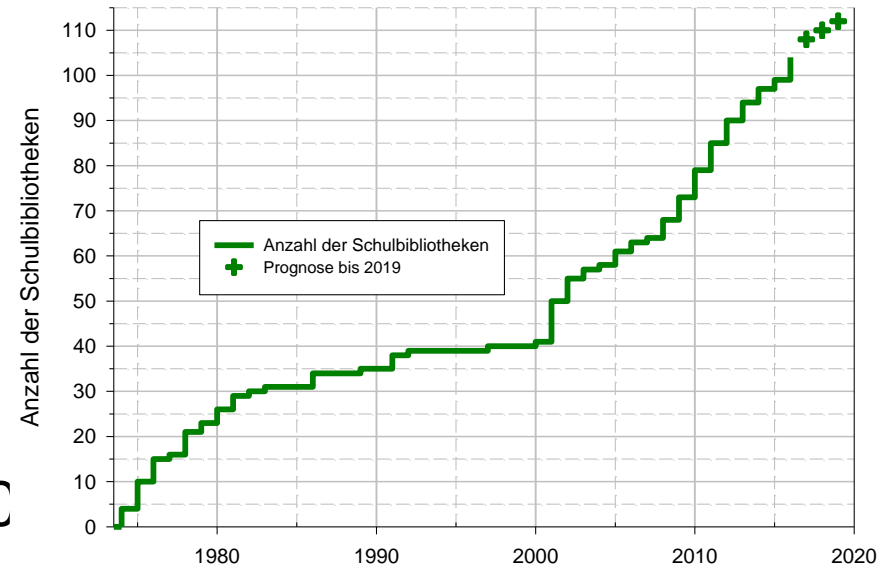

sba: Asociace školních knihoven

- 2000: 38 školních knihoven
 - 2005: 61 školních knihoven
 - 2010: 79 školních knihoven
 - 2014: 97 školních knihoven
 - 2017: 108 školních knihoven
 - ...
- ➔ čekací seznam do roku 2020

- ➔ Dohody o spolupráci se školami
- ➔ Pravidelný rozpočet

Entwicklung des sba-Schulbibliotheksverbunds 1974 - 2016
und Prognose bis 2019

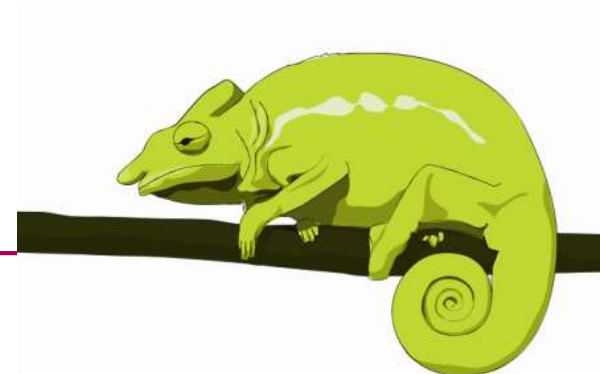
Schulbibliothekarische Arbeitsstelle der Stadtbücherei Frankfurt am Main (44.4) - 2016

Městská knihovna: Jsme jedna instituce!

Frankfurtská čtenářská spirála

- Cílená podpora jazyka a čtenářství pro děti a mládež od 2 do 18 let
- Zlepšování mediální kompetence dětí a mládeže
- Specifické vzdělávací nabídky pro děti všech věkových skupin
- Propojení s místními a nadregionálními partnery
- Sladěná nabídka veřejných a školních knihoven

Příklad: Frankfurtská čtenářská hvězda

- Od 8 let
- K pravidelnému chození do knihovny motivuje žáky a žákyně album pro vlepování nálepek, diplomy a ceny
- Využití veškerého potenciálu městské knihovny

Příklad: Kamishibai

- Vyprávěcí divadlo k mobilnímu použití
- Dřevěný rám se zasouvacími kartami s obrázky
- Kontakt vypravěče a publika pomocí divadelních prvků
- Vytváří příležitost mluvit v rámci podpory rozvoje řečových dovedností
- Mediální nabídka k zapůjčení pro školky a školy

Příklad: Kvíz mistrů

- Třídy se účastní soutěže na téma fotbal
- Pořádá se:
 - ve školní knihovně (školní mistrovství!)
 - ve veřejné knihovně

Příklad: Knižní piknik

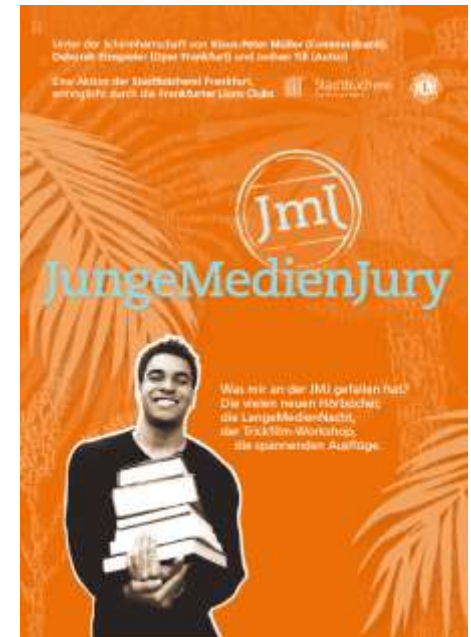

- Malá stálá skupinka, otevřená nabídka
- Výměna popř. diskuse o literatuře pořádaná samotnými účastníky
- Rozpočet na nákup médií pro knihovnu spravují sami účastníci
- Posilovat vytváření vlastního názoru a radosti z diskuse
- Zatraktivnit knihovnu jako místo setkávání

Příklad: Mladá porota pro média

- Celoněmecká mládežnická porota, pět porot pro pět oblastí
 - audiokniha
 - kniha pro mládež
 - komiks & manga
 - film
 - hry
- Pohled do zákulisí: nakladatelství, knižní veletrh a pod.
- Podpora ze strany sponzorů
- Závěrečný slavnostní ceremoniál & oznámení vítězných titulů

Příklad: Buchstapler

Sponzor 1822-Nadace Frankfurtské Sparkasse

- Knižní balíček s novinkami literatury pro děti a mládež pro veřejné a školní knihovny
- Číst knihu v akci, hodnotit, vyhrát
- Závěrečná party & věcné ceny

Příklad: Čtenářský podzim

Zprostředkování literatury živým způsobem – autorská čtení

- Seriál akcí na podzim v době knižního veletrhu
- Témata šitá na míru pro různé věkové skupiny a typy škol

Příklad: Prohlídky pro třídy v tandemu

Myšlenka „Jsme jedna instituce“:

- prohlídka pro třídu č.1: školní knihovna
- prohlídka pro třídu č. 2: centrální knihovna NEBO nejbližší knihovna městské části NEBO knihovna pro děti a mládež NEBO knihobus, podle věkové skupiny

Příklad: #iPed

Zábavné mediální vzdělávání a předávání znalostí
Knihovna jako místo vzdělávání = podpora mediální kompetence

- Více než 25 vypracovaných praktických konceptů
 - 2 – 16 let
 - zaměření na výuku a volný čas
 - brožura s 11 vybranými koncepty pro multiplikátory na www.stadtbuecherei.frankfurt.de

Městská knihovna: partner ve vzdělávání

Německo

2008/05/20

Německo

- Systém vzdělávání v Německu je heterogenní
- Existují různé přístupy a iniciativy na podporu zřizování a provozování školních knihoven.

Německo: Odborná příprava a studium

Odborná příprava

- knihovna & učiliště: 3 roky
- odborný pracovník pro mediální a informační služby

Studium

- bakalářské a magisterské studijní obory: knihovnictví, informační věda apod. pro veřejné a vědecké knihovny:
3-4 Jahre
- neexistuje speciální vzdělávání školních knihovníků, během studia je možné se zaměřit na literaturu pro děti a mládež a na některých VŠ existuje nabídka seminářů o školním knihovnictví

Škola se mění

Již několik let se školy a učení mění:

- pedagogové coby moderátoři
- školy se otevírají směrem ven
- propojování s partnery
- jasné profily škol
- nové zaměření v důsledku zavedení odpoledního vyučování
- proměna učení
- diskuse o standardech a normách
- základní kvalifikace: umění řešeršovat
- na důležitosti nabývají přání rodičů

Knihovna & škola: modely

- Spolupráce škol s veřejnými knihovnami
 - pravidelné prohlídky pro třídy, poskytování médií pro výuku, akce na podporu čtenářství ...
- Spolupráce škol s vědeckými knihovnami
 - především na vyšších stupních
- Školní knihovny
 - samostatné školní knihovny
 - svazy školních knihoven

Knihovna & škola: cíle

→ Podpora čtenářství a mediální kompetence, díky tomu zlepšení kompetencí žáků a žákyň ve všech oblastech (např. v jazycích, matematice a přírodních vědách atd.)

Knihovna jako partner ve vzdělávání

- knihovny se definují jako celoživotní průvodce v procesu vzdělávání člověka
- knihovny a školy tradičně spolupracují

Knihovna & škola: dohody o spolupráci

- V jednotlivých spolkových zemích:

Bádensko-Württembersko (2016), Bavorsko (2012), Berlín (2008), Braniborsko (2002), Brémy (2011), Hamburk (2008), Hesensko(2005), Meklenbursko-Přední Pomořansko (2003), Severní Porýní-Vestfálsko (2010), Porýní-Falc (2004), Sasko (2006), Sasko-Anhaltsko (2004), Šlesvicko-Holštýnsko (2005), Durynsko (2005)

Zdroj: <http://www.bibliotheksverband.de/dbv/vereinbarungen-und-vertraege/bibliotheschule-kooperationsvereinbarungen.html>

Majáky v Německu

Hesensko

Hesensko: Dohoda o spolupráci

„Dohoda Hesenského ministerstva osvěty a Hesenského ministerstva pro vědu a umění s Německým svazem knihoven, Hesenským zemským svazem, o podpoře spolupráce škol, školních knihoven a veřejných knihoven“
(16.11.2005)

Hesensko: Zákon o knihovnách

§ 5 Veřejné knihovny a školní knihovny

(2) Veřejné knihovny slouží školnímu, profesnímu a všeobecnému vzdělávání a získávání informací, zprostředkování mediální a informační kompetence a péči o jazyk a literaturu. Veřejné knihovny a školní knihovny při zemských školách mají především přispívat k podpoře čtenářství dětí a mládeže.

Hesensko: aktéři

- Zemské pracovní sdružení školních knihoven, zapsaný spolek
- Odborné pracoviště pro veřejné knihovny/ odborné poradenství pro školní knihovny
- Dva velké svazy školních knihoven
 - Informační a mediální síť mediálních center a škol IMeNS (Lahn-Dill-Kreis)
 - Oddělení pro školní knihovny| sba Městské knihovny ve Frankfurtu nad Mohanem

Hesensko: síť

Fórum školní knihovna

(Zemské pracovní sdružení školních knihoven + Oddělení pro veřejné knihovny + IMeNS + sba Frankfurt)

→ Síť různých aktérů, kteří spolupracují v rámci celé spolkové země a nabízejí kompetentní poradenství a školení ve všech otázkách spojených se školními knihovnami

Shrnutí

Knihovny jako partneři ve vzdělávání

Knihovny jsou partnery ve vzdělávání a nejrůznějším způsobem přispívají k

- rovnosti příležitostí ve znalostní společnosti
- celoživotnímu vzdělávání, protože:
 - poskytují snadný přístup k pramenům
 - veřejné a městské knihovny aktivně zprostředkovávají média už od raného dětství
 - vědecké knihovny aktivně zprostředkovávají média mladým

Mnoho cest vede do Říma

„knihovny....

... jsou kapitál, který ve vší tichosti
přináší nevyčíslitelné úroky."

J. W. v. Goethe (1749 -1832)

A photograph of a library or classroom setting. In the foreground, several young children are seated at a light-colored wooden table. Two children in the center are seen from behind, sitting close together. One is a boy with short brown hair wearing a light blue t-shirt, and the other is a girl with dark hair wearing a black top. They appear to be looking towards the front of the room. In the background, a woman in a white short-sleeved shirt and light-colored pants stands near a large bookshelf filled with colorful books. Other children are visible in the background, some sitting at tables. The overall atmosphere is calm and educational.

Děkuji za pozornost!

hanke.suehl@stadt-frankfurt.de